

STUDENTEN WEEKBLAD

7de Jaargang.
No. 26.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

Donderdag
13 April '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN J.B.
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

IN MEMORIAM. W. J. S. DE KANTER.

9 April 1905. †

Wie kende hem niet, dat teëre, smalle ventje met zijn donkere oogen, die direct zulk een lieven, zachten indruk maakte. Door zijn goed hart heeft hij velen gewonnen. Door zijn medeleven en kalme sympathiebetuigingen heeft hij menigeen een gelukkig oogenblik bezorgd; wanneer hij tegen je sprak, wist je zeker, dat hij een hartelijk woord voor je had.

Ook buiten zijn intiemere vrienden zullen er velen zijn, die hem missen en bij wie hij in gedachte nog lang zal voortleven.

Hij ruste in vrede!

Ziedaar, wat een zijner intieme vrienden over hem schrijft. Er blijkt uit, hoe De Kanter in zijne naaste omgeving werd beschouwd. Wel eigenaardig, dat hij, die voor zich zelve zoo weinig geluk vond, zoo de gave bezat mede te werken aan dat van anderen. Kan schooner lof, een karakter worden geschonken?

De begrafenis verliep in allen eenvoud. Kort werd gesproken door den President van den Senaat en door Strumphler, De Kanter's besten vriend, die met een enkel, diepgemeend woord deed gevoelen, wat de beteekenis van dit verlies voor de clubgenooten is. Namens de familie sprak de broeder van den overledene een woord van dank.

Telders' woorden drukken wij hier af, als weergevende de gevoelens van het Corps.

Een enkel woord zij het mij vergund hier te spreken als president van het Delftsch Studentencorps. Onmogelijk zoude het mij zijn, dit te doen, zonder tevens uiting te geven aan de gevoelens, die zich bij mij opdringen, hier aan het graf van iemand, dien ik persoonlijk zoo zeer heb leeren waardeeren als deze vriendelijke, sympathieke figuur. Doch een zijner clubgenooten zal onzen De Kanter met een enkel woord herdenken als vriend, aan hem dus om U te spreken van zijne goede karakter-eigenschappen, die hem de trouwe vriendschap verzekerden van wie hem meer van nabij leerde kennen. Ik zal mij er toe hebben te bepalen, U te schilderen, wat wij allen, wat ons Corps in hem verliest.

Toen Zondagmiddag de zoo innig droeve tijding van het gebeurde zich op de Sociëteit verbreidde, veroorzaakte zij eene onbeschrijfelijke ontsteltenis. En hoe zou het ook anders mogelijk zijn geweest? Ieder kende hem daar, die

kleine tengere figuur met die diepe oogen, die steeds voor iedereen een vriendelijk woord had. Hij hoorde er tot de geregelde bezoekers; nog den laatsten tijd kon men er hem vaak vinden, gezellig pratend, nu met dezen, dan met genen. Ieder mocht er hem gaarne lijden en velen, zeer velen zullen dan ook met mij de aangenaamste herinnering behouden aan de uren, op die wijze met hem doorgebracht.

Wèl was het moeilijk, zich voor te stellen, dat dat alles nu een einde had genomen.

Wanneer midden uit onzen kring van tijdgenooten, allen staand aan wat men noemt het begin van ons leven, er een wordt weggerukt, dan ligt daarin steeds iets diep tragisch. Wij zijn zoo gewoon het leven te beschouwen als een schoon tijdvak, dat voor ons ligt. Wel weten wij, dat ook ons dagen van droefheid wachten, dat ook ons leven zijne zorgen zal kennen, wel weten wij, dat ook voor ons een einde zal zijn, maar wij vertrouwen op dagen van zonnig geluk en het einde schijnt ons als rust na eene schoone wandeling, die voor ons ligt.

En al verkonden wij vaak luide de meening, dat in het levensland meer mist en regen, dan zonneschijn heerscht, zoo hopen wij toch bijna allen in het diepst van ons hart zoo vurig, dat ons pad moge voeren door streken van geluk.

Daarom, omdat wij van dat leven zooveel verwachten, omdat wij in den grond van ons wezen zoovele illusies koesteren, die ons dat leven doen liefhebben, daarom is het zoo diep, diep treurig, wanneer een der onzen plotseling wordt weggenomen.

En hoe veel weemoediger wordt dit dan niet, wanneer, zooals hier, blijkt, dat de doode zelf zich niet heeft opgewassen gevoeld tegen de eischen van het leven, dat hij dus niet de toekomst heeft tegemoet gezien als iets schoons, dat zijne jeugd niet heeft gekend, wat de onze gelukkig maakt.

Wanneer wij dan trachten ons daarin te denken, dan gevoelen wij wat De Kanter moet hebben geleden, en dan rijst bij ons de vurige bede, dat hij, wien de kracht niet was gegeven het leven te dragen, zijn geluk moge vinden in de rust, die hij zocht en die hij slechts in den dood meende te kunnen vinden.

Die bede is het, die hier ons aller hart vervult, wanneer ik hier namens ons Corps, waar hij eene zoo sympathieke plaats innam, deze krans neerleg als zinnebeeld van de droefheid, die zijn heengaan ons geeft.

Het volgend nummer van dit blad verschijnt na de Paaschvacantie.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, Oude Delft 223, op Dinsdag 2 Mei 1905, des middags om 4 uur.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Kroegvergadering 10 April.

Zelden is er hier in Delft zoo'n goede vergadering geweest. Een opkomst van ruim honderd leden, die in volle aandacht een paar uur lang het debat hebben aangehoord, en een debat, dat dien zelfden tijd zoo volkomen in de puntjes bleef en dat slechts tusschen heel enkele personen beperkt was.

Het kroegbestuur verdient zeer zeker alle hulde voor zijn plan om een breuk te vermijden, de hangende geschillen op te lossen door het organiseeren van een avond van bespreking, waardoor dan ten slotte de vergadering hare meening uit zou spreken, waarbij men zich dan neer leggen zou. 't Zou dus een vrede-vergadering zijn, om de strijdbijl te begraven.

Tot uiteenzetting van de hangende geschillen een kleine toelichting.

De Senaat van Geuns had volkomen terecht ingezien dat de Corpsverenigingen in een finantieel afhankelijke positie zich bevonden tegenover het Corps, dat het daarom noodig was de onderlinge verhouding te regelen, waarbij dan ook het Corps toezicht zou verkrijgen op het geldelijk beheer van de verenigingen. De bepalingen in de wet echter, hoe goed ook bedoeld, ondervonden eenige tegenkanting van de zijde der verenigingen, die meenden dat hunne autonomie daardoor werd aangetast. Door een betere redactie, waarbij er ingelascht werd: „indien de goede naam van het Corps dit vereischt”, schenen alle moeilijkheden opgelost te zullen worden; maar op de Corpsvergadering van j. l. Vrijdag moest, omdat de Societeit Phoenix op 't laatst nog met bedenkingen aangekomen was, dit artikel aangehouden worden, voor zoover het deze vereeniging betrof.

De vergadering van Maandag was nu tot bespreking van de houding der kroeg ten opzichte van dit artikel uit de Corpswet. Het Bestuur der Societeit stelde voor, ter beslechting van het geschil, bij monde van haar president, de heer KESSLER de volgende motie:

„De Alg. Verg. van Maandag 10 April meent, dat de wijze waarop Corps en Kroeg op 't oogenblik naast elkaar bestaan de meest gezonde verhouding is; en spreekt derhalve haar wensch uit dat geen pogingen zullen worden gedaan de Societeit door Reglements-bepalingen onder Corpscontrole te stellen”.

De redenen tot voorstellen van deze motie waren in 't kort:

1e. Twee even sterke corporaties, Corps en Kroeg kunnen slechts dan rustig naast elkaar bestaan wanneer ze geheel onafhankelijk van elkaar zijn.

2e. De reden, waarom de Societeit uitzondering moet maken op de andere vereenigingen, is gelegen in het feit dat de Kroeg een volkomen finantieele onderneming is en met zijn geldelijke toestand bloeit of ondergaat.

Vroegere finantieele slagen zijn zelfstandig door de Kroeg te boven gekomen.

3e. De administratie en boekhouding gedreven door menschen in deze zaken doorkneet, zijn hierdoor beter voorzien, dan dat een commissie van minder hierin thuis zijnde personen, directe controle zou kunnen uitoefenen.

Dit waren nu de belangrijke strijdpunten en hiervoor verkreeg TELDERS het woord. Hij betoogde eerst, dat hier een Corpszaak op een Kroegvergadering behandeld wordt, dus al neemt de Kroeg een beslissing, zoo kan deze toch nog niet als vast gelden, want dan nog zou de Corpsvergadering zich er mee moeten vereenigen. Wil de Kroeg niet opnemen de bepalingen die voor alle vereenigingen in de Corpswet zijn gemaakt, dan zou ze haar eigen reglement niet naleven, waarin uitdrukkelijk staat dat de Wet in overeenstemming moet zijn met die van het Corps. Dan zou ze dus geen Corpsvereniging kunnen blijven, en dan zouden we daardoor missen de eenheid, die zoo hoogst noodzakelijk is in 't Corps voor een goede ontwikkeling. Maar zoover komen zal het niet.

Is het nu echter wenschelijk voor de Kroeg een uitzondering te maken? Dan moet het antwoord luiden van niet. Er is geen enkele reden voor. Voor de andere vereenigingen is het noodig deze bepalingen te hebben omdat ze hun finantieele draagkracht verkrijgen door het feit dat ze Corpsvereniging zijn. Hoewel nu de Kroeg geldelijk meer onafhankelijk is en de slagen, die haar getroffen hebben altijd zelf te boven gekomen is, en ondanks het feit dat gesalarieerde personen de boekhouding waarnemen, is toch deze bepaling noodig omdat juist Kroeg en Corps zoo nauw aan elkaar verbonden zijn.

Doch ook het feit dat de slagen in vroeger tijden haar niet ten onder hebben doen gaan, wijst dat er op dat ingrijpen allicht nooit noodzakelijk zal zijn. Maar „gouverner, c'est prévoir”. Nam nu het Kroegbestuur zoodanige bepalingen, dat de goede naam van het geheele Corps er door in gevaar zou komen, dan moet ook dit groote geheel in kunnen grijpen om dat gevaar af te wenden.

Juist die contrôle die daaruit zou kunnen ontstaan was tegen de zin van het Kroegbestuur en haar President verklaarde dan ook dat de contrôle, die het hoogtepunt van Telders redeneering vormde, haar niet doenlijk voorkwam. Want wanneer het in de war liep, zou allicht de Senaat minder goed van de zaken op de hoogte zijn dan het Bestuur.

Ook FENTENER VAN VLISSINGEN „hoewel reeds met beide beenen in de koude maatschappij staande”, was toch voor deze gelegenheid overgekomen en hij vond, daar toch de geheele Societeit, alles en alles aan de leden behoorde, dat dan toch die kroegleden er niet nog anderen bij moeten halen om hun zaken na te gaan of zich er in te mengen.

Het beheer der Societeit is te vergelijken met het drijven van een groote handelszaak en dus geldt altijd de finantieele quaestie het sterkst bij het Bestuur. Iemand daarbuiten staande zal dus veel slechter over den toestand kunnen oordeelen.

Doch geen van de sprekers kan voldoende aantonen dat de Kroeg anders behandeld dient te worden dan ieder andere Corpsvereniging, of dat het noodig was in de Corpswet een uitzonderingsbepaling voor haar te maken, want toen er na een debat van ruim anderhalf uur gestemd werd, werd de bestuursmotie met een groote meerderheid verworpen.

Toen diende het Bestuur een nieuwe motie in luidende:

„De Alg. Verg. geeft haar wensch te kennen, dat bij de redactie der nieuwe artikels de Societeit betreffende zoowel zal worden vermeden, dat niet kroegleden omtrent kroegzaken kunnen interpelleeren als gezorgd zal worden, dat bij ingrijpen in 't finantieel beheer door het Corps, de finantieele aansprakelijkheid der onderneming ook op het Corps overga”.

Maar ook deze motie hield niet stand, want nadat DE FREMERY en TELDERS het onbillijke van deze regeling hadden aangetoond en daar het ook beter is zoiets van den toestand van het oogenblik te laten afhangen, werd ook deze verworpen.

En zoo was dus de strijdbijl begraven, een Phoenixlied toonde het aan.

D.

De staart van de Diës-viering?

Wanneer ik alle staartjes en staarten aan elkander zoude lijmen, die volgens de Dagbladen de vertooning van de Studenten der Polytechnische School na zich zal slepen, dan zoude er volgens mijne meening reeds een zoodanig reusachtige staart zijn gevormd, waarvan het einde zich in het oneindige zoude verliezen.

Schrijver die, gedurende zijn schutterlijke dienstplicht wat meer van nabij met het bedoelde korps bekend is geworden, is echter van een tegenovergestelde meening en gelooft zelfs, dat het staartje zoo klein, zoo miniem, zal worden, dat het nauwelijks met het bloote oog kan worden waargenomen.

Volkomen deel ik het gevoelen van sommigen, dat de Commandant der Delftsche Schutterij correct heeft gehandeld door aan H. M. de Koningin zijn eervol ontslag aan te vragen en het slechts te betreuren is, dat dit voorbeeld niet onmiddellijk door het geheele Officieren-korps is gevolgd.

Eigenaardig is echter, en dit teekent weer de discipline die bij de Schutterij vrij algemeen heerscht, dat het unaniem ontslag van Officieren in eene buitengewone algemeene

vergadering van Onderofficieren is behandeld geworden en daarin de meening werd uitgesproken, dat H.H. Officieren, het voorbeeld van hun commandant hadden moeten volgen.

Maar ik vraag, waarom hebben die onderofficieren, de kern van de ras-echte schutters, waarvan de grootste helft, zoo niet twee-derden vrijwillig dient, dan niet door het nemen van ontslag het voorbeeld van hun commandant gevolgd?

Mij dunkt zij zouden door die daad meer in de achting van het leger en het publiek zijn gestegen en eene betere les aan hunne officieren hebben gegeven, dan nu, door de beoordeeling van de houding hunner superieuren, in de vergadering van 27 Maart jl. is bereikt.

Tot eene zeer tegenovergestelde conclusie komt men evenwel, indien men de opvoering van vele in de laatste jaren op het tooneel gebrachte blijspelen en zoogenaamde revues, vooral de laatstgenoemden, nauwkeurig monstert.

Wie herinnert zich niet de revue „Amsterdam bovenal“ die gedurende enkele maanden, avond aan avond in het Circus Carré te Amsterdam werd opgevoerd en waarin de guitige Cretienni eene afdeeling zoo niet „gris“ dan toch tamelijk aangeschoten schutters op het tooneel brengt, aangevoerd door een bereden hoofdofficier en hoe nòch de hulp van die schutters, nòch die der politie en brandweer voldoende bleek om het paard van den commandeerenden officier ook maar een stap vooruit te krijgen, tot op eens de laatste paardentram op den Dam aankomt en de rossinant bij het hooren van de trambel als de pijl uit een boog vooruitschiet en niet meer te houden is.

Heeft de Kolonel Commandant en het korps hoofd- en subalterne officieren van het Regiment Schutterij te Amsterdam daarin aanstoot gevonden? Zoo ja, dan hebben zij daarvan althans niet in het Openbaar doen blijken en . . . zoo had ook de Commandant der Delftsche Schutterij kunnen handelen.

Zij, die eene opvoering van de nieuwste créatie getiteld „Het Vredespaleis“, van de hand des heeren Henri ter Hall hebben bijgewoond, waarin eenige in kennelijke staat van dronkenschap verkeerende „Schutters“ ten toonele worden gevoerd, zoo walgelijk als nog nimmer werd vertoond, zullen zich waarschijnlijk ook wel geërgerd hebben, doch men doet verstandig zulke vertooningen slechts eenmaal te bezoeken en zich niet te ergeren.

't Zit nu eenmaal in de lucht om het een of ander minder geschoold dienstvak in het „ootje“ te nemen; hier te lande de „Schutterij“, in Frankrijk de „Pompier“, terwijl in Duitschland zelfs de „Landwehr“ niet gespaard wordt.

Bijv. het blijspel „Der General kommt“, op welk eene wijze wordt daarin een officier van de „Landwehr“ belachelijk gemaakt en zelfs de Deutsche Keizer, met wien op dit punt gewoonlijk niet valt te spotten, verbiedt de opvoering van dit blijspel niet.

Doch wij behoeven over de opvoering van deze soort Blijspelen niet buiten onze grenzen te gaan, in een der nieuwste Nederlandsche tooneelschepingen „Gedeballoteerd“, waarvan eene opvoering in den Haag, zelfs met de tegenwoordigheid van H. M. de Koningin werd vereerd, wordt daarin het Indische leger en het civiele departement niet geridiculiseerd?

De groote fout, waardoor de schutterij steeds bespottelijk is gemaakt, zoek ik echter bij de schutterij zelf; ik erken gaarne, dat het voor een commandeerend officier niet altijd even gemakkelijk is geweest, personen als officieren voor te dragen, die de noodige lust bezaten en over voldoende tijd konden beschikken om zich voor deze positie behoorlijk te bekwamen; ontbreken deze factoren echter, dan kan men er gerust op zijn, dat op den een of anderen dag een flater wordt gemaakt en de aanvankelijke ambitie van den betrokkene spoedig tot algeheele antipathie overslaat.

Er waren in deze ook zeer gunstige uitzonderingen, namelijk regimenten en bataljons, waar men van schutter af, den graad van korporaal en onderofficier moest hebben doorloopen om aan het examen voor den officiersrang te kunnen deelnemen en, na daaraan te hebben voldaan, tot dien rang te worden voorgedragen.

In den regel was dit echter niet het geval en zat het vernisje er zoo dunnetjes op, dat, bij de minste aanraking, het burgerement weder te voorschijn kwam en alleen de drager der uniform en sleepsabel overbleef, die daarna gesteund door de opgedane ervaringen (?), bij wijze van spreken, den mond gewoonlijk vol had over den slechten toestand der schutterijen in het algemeen en over hare wet in 't bijzonder.

Was het bij deze beschouwingen nu maar gebleven, dan was dit nog zoo erg niet en het moet worden gezegd, de

wet van 1827 paste niet meer in het kader van den tegenwoordigen tijd en was werkelijk een beletsel om van de schutterij eene behoorlijke legerreserve te maken.

Er is evenwel meer, de noodige ernst heeft niet altijd bij de officieren der schutterij voorgezeten en dit is vooral voor een wapen, dat gedurende tal van jaren de spotters op zijn hand heeft gehad, beslist noodzakelijk; men heeft er dan dubbel voor te waken, dat de eer van het korps hoog wordt gehouden en de uniform niet wordt bezoedeld en hieraan heeft in mijne omgeving nog wel eens wat gehaperd.

Men oordeele zelf:

't Is namelijk een paar jaar geleden, dat de officieren van een bataljon d.d. Schutterij eener provinciale hoofdstad, eene kennisgeving ontvingen, waarin hun werd medege-deeld, dat Z.K.H. de Prins, na afloop van een diner, dat ten huize van den Commissaris der Koningin werd gegeven, de Officieren-Societeit met een bezoek zoude vereeren en men mitsdien werd gelast, niet uitgenoodigd, neen, waarde lezer, gelast, in de voorgeschreven uniform, des avonds ten 8 uur in een der bovenzalen van het gebouw tegenwoordig te zijn.

Was die kennisgeving nu niet onderteekend geweest, men zoude onmiddellijk aan den 1^{en} April hebben gedacht; doch zij was persoonlijk geschreven en „op last“ onderteekend door den 1^e luit.-adjutant van het Bataljon, een man van \pm 45 jaren.

Elke gedachte aan een „Aprilmop“ was dus uitgesloten en men ging goedsmoeds op het aangegeven uur ter receptie; men vond daar echter niet Z.K.H. den Prins, maar twee kapiteins en een 1^e Luitenant van het Bataljon d.d. Schutterij in burgerkleeding, die, verscholen zittende achter het Blad „de Prins“, de binnenkomenden verwelkomden met de woorden „1-April“!!!

Later verscheen ook de Commandant, ingewijd in het complot, mede in burgerkleeding, lachende over de flauwe aardigheid, en daardoor de handeling stilzwijgend goedkeurende en zoo arrogant optredende, dat hij een jonge 2^e Luitenant, die zich over het voorgevallene beklaagde, eene terechtwijzing toediende.

Vier officieren vroegen naar aanleiding van het gebeurde hun eervol ontslag, en wat doet de Regeering in dit geval, waar niet minder dan de Prins-Gemaal tot een onderwerp van plaisanterie werd gemaakt, zij laat haren Minister van Binnenlandsche Zaken ten slotte op een desbetreffend request antwoorden, dat „het adres geen aanleiding geeft tot verdere tusschenkomst van de Regeering“.

De Commandant blijft echter, in stede van zooals te Delft zijn eervol ontslag aan te vragen, in zijnen rang gehandhaafd en is verleden jaar in aanmerking gekomen voor het eere-teeken ingesteld tót belooning van eervollen langdurigen werkelijken dienst bij de Schutterijen, ingesteld bij Koninklijke Besluiten van 5 December 1851, (Staatsbl. 149) en 40 December 1866 (S.-B. 244) en wordt bovendien door H.M. de Koningin waardig gekeurd om tot Officier bij de Nederlandsche Landweer te worden benoemd.

Nadere beschouwingen hieraan toe te voegen, acht ik vrijwel overbodig en zoude ook te veel plaatsruimte innemen; bovendien heb ik nog een ander geval mede te deelen, dat een eigenaardig licht werpt op de dingen, die bij de Schutterij hebben plaats gehad en die niet bevorderlijk zijn geweest om het respect voor dit wapen en zijne officieren te verhoogen en de noodige discipline te bevorderen.

De Commandant dan van een Bataljon d.d. Schutterij sluit met een zijner minderen, een Adjt. Onderofficier een op zegel geschreven contract af, waarin laatstgenoemde verklaart, als hij benoemd zal zijn tot 1ste Luitenant Adjt. van het Bataljon, de helft van het door hem te genieten traktement te zullen afstaan aan een 1^e Luit. der Infanterie (Instructeur van het korps officieren dier Schutterij).

Neemt men hierbij in aanmerking, dat de Officieren der Schutterij werden benoemd op voordracht van den Commandeerenden Officier; dat bedoelde Instructeur reeds eene jaarlijksche gratificatie uit de Gemeentekas genoot van f150,—, en indien de Adjt. onderofficier tot officier werd benoemd, hem bovendien f250,— ten goede zoude komen, dan blijkt uit een en ander duidelijk, dat bedoelde Commandant op zeer laatdunkende wijze van zijne macht gebruik heeft gemaakt, door zeer willekeurig te beschikken over de gelden, die als toelage uit de Gem. Kas voor den Luitenant Adjudant der Schutterij door den Gemeenteraad en Ged. Staten der Provincie werden vastgesteld, maar ook dat de functie van Instructeur der Schutterij, die gewoonlijk door

een Officier van het Ned. Leger werd vervuld, uit een financieel oogpunt beschouwd, door velen werd geambieerd en nu moge het prijzenswaardig zijn, dat men bedoelden Infanterie-Officier, een zeer geschikt instructeur, op deze wijze de zorgen des levens eenigszins trachtte te verzachten dit echter te doen ten koste van een armen drommel, die het aardsche slijk mede zeer goed kan gebruiken, is wel wat erg, vooral als men weet, dat voor het aangaan van de transactie met den Adjudant Onderofficier, een niet minder bekwaam instructeur, het geheele korps officieren f200,— per jaar extra bijeengebracht voor den Infanterie-Officier, en men daarna van één man f250,— per jaar eischte, (dus ongeveer f50,— per jaar meer), dan ongeveer twintig contribuenten te zamen niet langer konden of wilden blijven bijeenbrengen.

Doch, ... recht gaat niet steeds boven macht; dit heeft onze arme adjudant onderofficier ondervonden en is door niemand minder dan onzen Minister van Oorlog in de kamersitting van 29 Maart jl. na de interpellatie van den heer Marchant, nog erkend, waar Z. E., blijkens het verslag van die zitting, te kennen gaf, dat, moge er al aanleiding zijn geweest tot opmerkingen, tot censuur, van ontbinding der officieren dispuut-club (te Assen) geen sprake had mogen zijn.

Resumeerende, kom ik dan ook tot de slotsom, dat, waar iedereen de Schutterij bespot en belachelijk maakt; de officieren van dit wapen zelfs niet uitgezonderd, het alleszins begrijpelijk is, dat onze studenten ook wel eens op datzelfde aambeeld willen hameren.

EEN OUD-SCHUTTER.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Napoleon.

Wat het genie superieur maakt boven zijne medemenschen is zijne objectiviteit, de onbevangenheid, de eerlijkheid in zijn onderzoek. Hij, wien het niet in de eerste plaats te doen is, om de waarheid te ontdekken in zijn voorwerp van onderzoek, die angstig afwacht, of dat object wellicht ook een karakter zal blijken te bezitten, dat met zijne wenschen niet strookt, — mist de eerste voorwaarde voor genialiteit. „Das Erste und Letzte, was vom Genie „gefordert wird, ist Wahrheitsliebe“ zegt Goethe, en deze uitspraak is nog steeds van kracht gebleven.

Napoleon bezat deze waarheidsliefde. Niet in dien zin, dat hij opzag tegen een leugen, wanneer die hem met het oog op zijne plannen dienstig toescheen, maar in zooverre hij een vijand was van gefraseer, van holle woorden. Geniën zijn nooit moralist. Ze vragen zich niet af, of een of andere zedeleer op hunne daden het stempel van goed of kwaad drukt. Ze gevoelen zich verheven boven een maatstaf, die buiten hen staat; en als ze hoogstaande daden verrichten, doen ze dat, omdat ze daarin een soort van aesthetisch genot vinden. Ze staan in dienst van de Idée, niet in die der menschen. En als die Idée het eischt, dan zullen ze handelingen doen, die door den doorsneë-mensch als in strijd met de moraal wordt veroordeeld. Vandaar het zoo vaak demonisch karakter van hun optreden, dat bij Napoleon nog werd versterkt door zijne groote geslotenheid. Over zijne plannen liet hij zich zoo weinig mogelijk uit, en ook zijn gevoelsleven maakte hij nooit tot onderwerp van een gesprek. Hij kende zijn superioriteit en had geene raadgevingen van anderen noodig. Overgeleverde en verouderde meeningen hadden geen vat op hem, al werden ze ook door ieder buiten hem gedeeld. Hij was vrij van de invloeden van conventie en traditie, en schiep zich een eigen, onafhankelijke opinie, zonder zich aan die van anderen te storen; hij wilde zelf uitmaken, wat waar en wat onwaar was. Met zijn scherp denkvermogen had hij menschen en zaken spoedig doorgrond, en hij zag de mogelijkheid in van daden, die ieder ander onuitvoerbaar schenen. Zoo heette het toen dwaasheid, een leger in het hartje van den winter over de Alpen te willen voeren. Napoleon wist wel beter, en koos juist dit jaargetijde uit, omdat dan de sneeuw vast is en lawines niet te duchten zijn. Bij al wat hij deed en overdacht, ging hij op den kern der kwestie af, en tastte nooit mis. Hij wist altijd het beslissende moment te kiezen en sloeg dan met alle energie toe. Hij was een man uit één stuk; en wilde ook niet anders zijn. Hij zocht ook slechts mannen onder hen, die hij ontmoette,

en terwijl de idealist in hem droomde, en wenschte, die te zullen vinden, deed zijn scherpe blik hem inzien, dat ze niet te vinden waren. En dit conflict tusschen ideaal en realiteit is hem hoogst smartelijk geweest zoozeer zelfs, dat hij, toen hij als jong luitenant in la Fère in garnizoen lag, in zijn dagboek schreef van zijn verlangen naar den dood: „Maar inderdaad! waarvoor ben ik ter wereld? Ware het, „daar ik toch eenmaal moet sterven, niet even goed, me „nu te dooden? Ware ik een zestiger, dan zou ik de voor- „oordeelen mijner tijdgenooten respecteeren en geduldig „afwachten, tot de natuur haar loop had volbracht. Maar „nu ik mijn leven begin met ongeluk te ondervinden, „omdat niets me vreugde bereidt, waarom nu nog een der- „gelijk leven te dragen? Hoe ver zijn toch de menschen „van de natuur verwijderd! Hoe laf, laag, kruiperig zijn ze!“ En tijdens de onderhandelingen na zijne veldtochten in Italië riep hij uit: „Groote God! wat zijn mannen toch „zeldzaam! Italië telt achttien millioen inwoners en nauwe- „lijks vind ik er onder hen twee: Dandolo en Melzi.“

Hieruit spreekt duidelijk genoeg de idealist; trouwens zijn geheele leven als jong officier pleit voor dien karaktertrek. In zijne eerste garnizoenen dreef de verveling hem tot het lezen van romans, waardoor hij op het denkbeeld kwam, zelf te gaan schrijven.

Zoodoende verplaatste hij zich dan in een ideale wereld, waarvan hij de menschen vergeleek met die zijner omgeving, om tot de bittere conclusie te geraken, dat ze meer punten van verschil, dan van overeenkomst vertoonden.

In zijn volkomen overgave aan de Idée en hare realisering was zijn drang tot daden onuitputtelijk. Hij schonk zich geen rust, maar wenschte die ook niet. Pas waren de veldtochten in Italië geëindigd, of hij vatte het plan op, naar Egypte over te steken. En doof voor de tegenwerpingen van anderen, wien dit denkbeeld al te fantastisch toescheen, schepte hij zich in. Ternauwernood was een idée bij hem gerijpt, of hij begon met de uitvoering. En de hoogte, die hij bereikte, was geen gevolg van louter egoïsme of heerschzucht, maar van zijn drang tot handelend optreden, waarbij al het andere moest achterstaan. Om schatten gaf hij weinig, tenzij die hem behulpzaam konden zijn bij de uitvoering zijner plannen. Minnaar van kunst als hij was — en een nuchtere cynicus is dat gewoonlijk niet, wel de objectief aanschouwende, die schoonheid waardeert onderwille van het schoone zelf, — heeft hij weliswaar enkele kunstschaten, die hij vooral in Italië zag, voor zich gehouden maar de grootere schilderijen en beeldhouwwerken schonk hij alle aan het Louvre. Opvallend, en getuigend voor edeler karaktertrekken, dan men oppervlakkig van den schijnbaar zoo cynisch optredenden man zou hebben verwacht, is trouwens in het algemeen zijn zorg en liefde voor de kunst. Laurent, in zijn „Historie de l'Empereur Napoléon“ vertelt zelfs, dat men hem millioenen, die voor hem persoonlijk bestemd waren, van de hand heeft zien wijzen, om een enkele schilderij van Dominichini te behouden, die hij aan het Louvre schonk.

Wie overigens mocht willen bewijzen, dat hij egoïst was, in de platte beteekenis van belust op materiëel voordeel, die zal genoodzaakt zijn, zijn jeugd en zijn leven als jong officier voorbij te zien. Want ten aanzien zijner moeder en broers toonde hij zich toen wel het tegendeel van zelfzuchtig: zacht en liefdevol en van plichtsbefes doordrongen. Hij spaarde zooveel hij kon van zijne gage over en schreef als pasbenoemd luitenant, ondanks zijne studiën op maatschappelijk, politiek, historisch en krijgskundig gebied, die hij voortzette, eene geschiedenis van Corsica, verder een drama: „Graaf Essex“ en kleinere vertellingen. Dit alles moest dienen, om zijne moeder Faetitia in hare finantieele moeilijkheden te ondersteunen.

En in de door hem gevoerde oorlogen werden zijne grootmoedigheid en zijne ontvankelijkheid voor medelijden zelfs door zijne vijanden meermalen geroemd. Ik geloof, dat verscheidene schrijvers zijn edeler karaktertrekken hebben miskend, doordat ze zich door zijn vaak cynisch optreden hebben laten verschalken. Napoleon, met zijne bewondering voor echt man-zijn, was in hooge mate afkeerig van weekheid, van verwijfdheid, en dit bracht hem ertoe, vaak eigen zuiver-menschelijke eigenschappen te ontkennen of te verkleinen. Zelfs Emerson en Carlyle hebben zich hierdoor laten foppen. De eerste haalt in zijn „Essays“ als bewijs van Napoleons innerlijke hardheid, aan, wat hijzelf omtrent liefde en vriendschap zeide: „Freundschaft ist ein „leeres Wort. Ich liebe niemand. Ich liebe nicht einmal „meine Brüder, vielleicht Joseph ein wenig aus Gewohnheit

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 13 APRIL 1905. No. 26.

„und weil er älter ist als ich; und Duroc liebe ich auch, „aber warum? — weil sein Charakter mir gefällt: er ist „ernst und entschlossen, und ich glaube, der Kerl hat noch „nie eine Thräne vergossen.“ En intusschen had bij den dood van denzelfden Duroc, die in den slag bij Reichenbach sneuvelde (1813), het roerende tooneel plaats, dat Napoleons vriendschap in al haren omvang deed kennen.

Kortom, hoe we ook over zijn daden als zoodanig mogen denken, we dienen toch te erkennen, dat ook bij hem nobele karaktertrekken aanwezig waren.

Zijn volkomen overgave aan de Idée en zijn buitengewone drang tot daadwerkelijk optreden hadden bij hem een zeer eigenaardig gevolg, eenzelfde overigens, als we o.a. bij Cromwell en Mohammed aantreffen. Dat zijn aandrift tot handelen een stukje van zijn eigen innerlijk wezen uitmaakte, is hem nooit recht duidelijk tot bewustzijn gekomen, en daardoor zocht hij de oorzaak ervan niet in, maar projecteerde dien buiten zich; en weinigen zijn sterker dan hij doordrongen geweest van het geloof aan een voorzienigheid, een noodlot, of hoe men dat wil noemen. Volgens zijne innigste overtuiging was alles geschapen door een macht, waaraan alles en ieder onderworpen was, en welks werktuig hij was. Carlyle noemt dit zijn „natuurlijk instinct,” dat „beter ontwikkeld (was) dan zijne beschaving,” en zegt verder: „Zijne Savans, vertelt Bourrienne ons, waren op de reis naar Egypte op een avond ijverig bezig „aan het redetwisten, dat er geen God kon zijn. Ze hadden „het tot hunne voldoening bewezen, met alle soorten rede- „neerkunst. Napoleon naar het met sterren bezaaide uit- „spansel opziende, antwoordde: „zeer vindingrijk mijne „heeren, maar wie schiep dat alles? De Atheïstische „Logica loopt als water van hem af: het groote feit der „Schepping staat hem duidelijk voor oogen: Wie schiep „dat alles?”

En Emerson zegt: „Er ehrte die Macht der Natur und „des Schicksals und schrieb ihr seine Superiorität zu, an- „statt sich, wie geringere Menschen, seiner Hartnäckigkeit, „seines wägen Kampfes gegen die Natur zu brüsten. Seine „Rhetorik bewegte sich mit Vorliebe in Anspielungen auf „seinen Stern; und er gefiel sich und dem Volk, indem er „sich als das Kind des Geschicks bezeichnete.”

Hij meent, hier eene zending te moeten vervullen, en erkent zelf ervan overtuigd te zijn dat, is die zending eenmaal volbracht, een atoom hem kan vellen. „J'ai un maitre qui n'a pas d'entrailles, c'est la nature des choses” schrijft hij aan Joséphine. Hij moet, hij kan niet anders, dan handelen, zooals hij doet. De oorzaak daarvan ligt in hemzelf en is een kenmerk van zijne genialiteit, maar hij zoekt dien buiten zich en is daardoor een soort fatalist. Hij is er zeker van, dat, al kan, wanneer zijn zending is volbracht, dan ook een atoom hem vellen, dit toch niet zal gebeuren, vóór zijn noodlot zulks over hem heeft beschikt. Vandaar zijne onverschrokkenheid, die ijzige kalmte in geheel zijn optreden; hij vertrouwdde zich ten volle toe aan de macht, die over zijn wel en wee beschikte. Over den afloop zijner daden maakte hij zich niet bezorgd; daaraan kon hij toch niets veranderen. Het eenige, wat hem te doen stond, scheen hem een inspannen van alle krachten, waarover hij beschikte, en dat heeft hij dan ook met weergaloos talent gedaan.

Zoo rechtvaardigde hij voor zich, voor zijn eigen geweten, door het geloof aan een zending die hij had te vervullen, de daden, die het gevolg waren van zijn drang tot handelen. Het is dus een soort van zelf-bedrog, waardoor hij ons dan ook in een geheel ander licht verschijnt, dan wanneer we slechts rekening zouden houden met zijne daden alléén en deze, met voorbijzien van de diepere beweegredenen ertoe, toeschreven aan wat bij den doorsnee-mensch in dat geval het naast te verwachten was: egoïsme en heerschezucht. Dat hij, vooral gedurende zijne laatste jaren op den keizers-troon, maar al te vaak middelen aanwendde, die met onze moraal allerminst stroken, is natuurlijk niet te ontkennen. Maar ik zou deze willen zien beschouwd als de keerzijde der medaille. En bovendien, het is een open vraag in hoe verre die middelen hemzelf, met zijn in den grond niet cynisch of zelfzuchtig karakter, tegen den borst stuitten.

Indien het waar is, dat de plaat, waarop een slapende schildwacht wakker wordende den keizer ontwaart, geleund

op zijn geweer en staande op zijn post, een historisch feit weergeeft, dan spreekt dit boekdeelen voor de grootmoedigheid van dezen zeldzamen mensch, „in wien de kroegloopers, „saletjonkers en dorpsoligarchen slechts een te haten despoot „en onverzadelijk veroveraar konden of wilden zien, terwijl „de handwerksman, de boer, de soldaat, wier instinct „scherper was dan het vernuft van deze ijdele en machte- „looze critici, in hem zagen en nog zien: den Volksmensch „den gezant of beschermeling des hemels, de glorierijkste „schepping van de politieke ontnechting van de verdienste „en het genie, de personificatie van den geest van gelijkheid, „welke in de vergadering der afgevaardigden en in de legers „heerschte en die tegenwoordig nog zijn invloed doet gelden „op alle volkeren van Europa.”¹⁾

M. K.

¹⁾ Men bedenke dat de schrijver dezer regels, Laurent, Franschman was en kort na Napoleon's dood zijn werk schreef. Ik citeer ze dan ook niet, als gevende eene opinie, die ik volkomen kan deelen, maar om nog eens nadrukkelijk op den voorgrond te stellen de eenzijdigheid van het oordeel van hen, die in Napoleon niets anders dan den grootsten egoïst, den grootsten barbaar kunnen zien. K.

LITTERATUUR EN KUNST.

Puvis de Chavannes.

Haagsche Kunstkring tot 24 April.

De heer H. P. Bremmer zegt in een voorwoord van deze tentoonstelling:

„Een kunst als van dezen Franschman ligt zeer ver buiten onze beschouwingswijze en daarom moeten wij vooral oppassen er niet langs heen te zien. 't Is ons, d.w.z. den meesten Hollanders, van nature antipathiek. Zijn streven naar een statigen, deftigen, monumentalen vorm is juist zoo geheel anders dan 't intieme kleine waarin onze grootheid ligt.”

Met allen eerbied voor den schrijver kan ik het hiermede slechts ten deele eens zijn. Wel is wáár, dat men dadelijk voelt te doen te hebben met een ander mensch dan wij, maar „defzig, monumentaal?” 'k Zal eens pogen te zeggen hoe ik het zie.

Wij Hollanders zien de dingen reëel, direct, er zijn onder ons schilders die ze haast zien als een koetje in de wei ze zou zien, zoo is onze grootste schilderkunst. Zoo Hollanders fantasten zijn, fantaseeren ze werkelijke dingen, stofuitbeelding is haast een ziekte bij ons.

Zie daartegenover n°. 15 en 9 van deze tentoonstelling, dan voelt men dadelijk iets intuïtief anders. Men moet er op gewezen worden dat een figuur niet zeer juist geteekend is, men ziet het niet, 't is de meest abstracte schilderkunst die zich denken laat.

Zoo men 't veel misbruikte woord mystisch gebruiken mag om aan te duiden dat slechts van direct begrip sprake is, dat hier redeneeren geheel ophoudt, dan zou ik deze kunst mystisch willen noemen.

Zie, hoe wonderbaar in La Madeleine (n°. 9) die gele bloemen opvlammen, hoe geweldig de rotsen als een groot geheim achter de figuur opdoemen.

't Is alles als een zang in kleuren, hier en daar treedt één enkele tint, als een heldere melodie naar voren; een roode bloem, wat appelen, twee kinderoogen.

Zoo treft La pêche (n°. 8) met zijn wondere kinderoogen en wat bloeiende bloemen als eerste indruk. Later hindert even de atelierachtige naaktfiguur op den voorgrond, maar dat gaat ook weer over en er blijft één geheel, niets als één geheel van... ja in woorden is niet te zeggen van wat, want het essentiele van deze kunst is juist, dat ze niets bepaalds geeft.

Van denzelfden aard zijn ook nog Le poète (wat vervelend) La fileuse en Poésie dramatique, 'k zou u nog wel tijden willen verhalen hoe mooi in La fileuse de boomen staan als deel der totaalidee en hoe de bloempjes aan haar voet opbloeien.

Verder, hoewel met eenigszins grooter bepaaldheid behooren hier nog toe L'Enfant Prodigue en Portrait d'homme, ook zeer goed.

Wat er verder is kan op La Toilette (n°. 10) na, mij zeer weinig boeien. Les Sainte Maries is pretentius, Pieta onaangenaam hard. N°. 1 en 2 zijn onrustig, hoewel beter dan de vorige.

't Geheel is een kleine verzameling (15 stuks), maar zeer de moeite waard gezien te worden door al wie nog waardeeren kan buiten de kunst, die ons is als dagelijksch brood.

R. V.

Miss Isadora Duncan.

Dem Reinen ist alles Rein.

Sinds jaren hebben alle kranten haren lof verkondigd, sinds jaren konden wij geen buitenlandsch geïllustreerd tijdschrift doorlezen, of wij lazen van die nieuwe kunst, die Miss Duncan geschapen zou hebben. Want dat is het meest markante in al wat men van haar hoort: de Dans, die in de Grieksche Oudheid de rol eener zelfstandige kunst vervulde, op gelijke hoogte staande als muziek en beeldhouwen, dien Dans zou zij weer opgeheven hebben uit zijn tegenwoordig verval. En zelve zou zij de eerste groote kunstenaress in de nieuwe richting geworden zijn. Grieksche vazen had zij bestudeerd voor hare standen. Grieksche motieven danst zij bij voorkeur (als „Pan en Echo”, of „Orpheus.”) Haar kunst zou rechtstreeks aansluiten aan de klassieke modellen, overslaand de twintig eeuwen van verval, tusschen toen en nu liggend.

Niet langer moet de Dans bestaan uit een kunstig spel van moeilijke, aangeleerde, onnatuurlijke, bewegingen, vaak meer herinnerend aan kunstmakerij dan aan kunst (men denke aan het staan op de teenen, aan het pirouetteren). Maar niet enkel zijn die bewegingen onnatuurlijk, ze misvormen het lichaam, vooral de beenen. En dit staat voor haar vast; de ware Dans mag de schoonheid van het vrouwelijk lichaam niet misvormen, moet die verhoogen zelfs!

En daarnaast zien wij in haar streven een zoeken naar logica in de kunst, naar theoretische beschouwingen op filosofischen grondslag, over het ware wezen der kunst, en uit die beschouwingen wordt de norm voor het ware kunstwerk afgeleid, zooals men dat als tijd-strooming ook op ander gebied ziet: men denke aan de redeneeringen van Zola over den naturalistischen roman, of van Wagner over het muziekdrama. Geheel in den geest der heerschende richting in de moderne wetenschap begint Miss Duncan hare beschouwingen over den Dans „hoog-op” bij den oer-mensch, den wilde, en reeds nu wijst zij op de schoonheid van het Naakt, op de onnatuurlijkheid onzer kleeding. En ook zij slaat de snaar aan, die reeds zoo velen, en met zoo doorlopend succes, vóór haar hebben betokkeld: wij moeten terug tot de natuur, tot „den natuur-mensch”.

Het is zeker merkwaardig voor den tegenwoordigen stand onzer kultuur, dat die leuze zóó voortdurend bij velen weerklank vindt en als gevolg daarvan hoe langer hoe meer in elk gebied van menschelijk voelen en weten haar invloed begint te doen gelden. „En tot de naaktheid van den wilde zal de mensch, gekomen op het toppunt der kultuur, moeten terugkeeren,” zegt zij.

„Miss Duncan danst naakt, in een licht, doorzichtig, kort gewaad” met deze woorden van den beeldhouwer Vega werd zij bij het Amsterdamsch publiek aangekondigd. Tevens verluiddede, dat de prijzen het drie- of vierdubbele zouden zijn van die, welke men in den Stadsschouwburg gewoonlijk betaalt. Ik kan mij tot mijn spijt niet verhalen, dat ik in die manier van aankondiging nog eene „Hintergedanke” zie, die niet tot de nobelste behoort. En nog versterkt wordt dat vermoeden door woorden als: „de dans van Miss Duncan draagt den stempel van voorname, door kunst gelouterde, zinnelijkheid. En de ploertige mededeeling in één der groote dagbladen: „dat de heeren er niet heen moeten gaan, om wat te zien, want dat het dan tegen zou vallen,” spant de kroon.

Hoe sommigen, ik hoop weinigen, onder het publiek hierop reageerden, blijkt 't best uit dit ééne trekje, dat een oude grijze heer, die naast mij zat bij de uitvoering, mij vol triomf een tooneel(?)-kijker liet zien, die hij speciaal voor deze gelegenheid had meegebracht en die „zoo duidelijk was” (ik schat de vergrooing op 8 à 10 maal!). Hij voegde er aan toe: „ik vind haar net eene gewone balletdanseres; ik heb er al zoo veel gezien, maar nog nooit een, die zoo indecent naakt was.” Dat woord indecent is karakteristiek.

Dat eene dergelijke manier van aankondigen geheel in strijd is met de ernstige, bijna zware theoriën van Miss Duncan, spreekt van zelf. Dat zij niet een dergelijk, maar een werkelijk artistiek succes bedoelt, staat voor mij als een paal boven water. Maar even zeker is het dat het finantieele deel van het succes er zeer door verhoogd wordt; en dat is de minder mooie zijde van de kwestie.

Maar om op hare theoriën terug te komen. Velen zullen al zulk getheoretiseer over wat ware kunst is „grau” vinden

en ijdel woorden-gedoe, maar als men ziet, dat juist mannen als Wagner en Zola, die behooren tot de allergrootste scheppende genieën van onzen tijd, zware en groote theoriën daarover hebben opgesteld en daarmee zoo machtige kunstwerken hebben geschapen, dan voelt men dat men niet zonder meer mag veroordeelen. Voor anderen daarentegen zal juist die zware en diepe basis eene groote aantrekkelijkheid zijn.

Miss D. staat sterk onder den invloed van Schopenhauer: „Gelijk de beweging van het heelal zich in een individueel lichaam concentreert, openbaart zij zich in hem als „Wil.” Zoo geeft bijv. de beweging der aarde, als een concentratie der haar omringende krachten, aan de aarde haar wil. En de schepselen der aarde, die nu op hun beurt deze krachten ontvangen en in zich concentreeren, overgeleverd van en gewijzigd door hun voorouders, en bepaald door hunne verhouding tot de aarde, ontwikkelen hun individueelen beweging, die wij hun wil noemen. De ware dans kan daarom niets anders zijn dan een natuurlijke gravitatie van den wil in het individu, die niet meer en niet minder als een overbrenging van de gravitatie van het heelal in het menschelijk individu is” (rijkelijk diep en zwaar, niet waar, voor een danseres!!)

In plaats van de beweging van de Balletschool onzer dagen, „beweging, die met de natuurlijke wetten der gravitatie niets gemeen hebben,” wil zij de natuurlijke beweging tot ontwikkeling brengen bij elk mensch individueel verschillend, om zóó te komen tot een ware en echte gratie, origineel en natuurlijk.

Zóó zal de Danskunst weer kunnen dienen tot de uitdrukking der hoogste, diepste emoties, niet onderdoend in fijnheid en in machtigheid (al naar het noodig is) voor woordkunst of muziek. En wederom herhaalt zij: in elke kunst is het Naakt het hoogste. Daarin zal zij het hoogste hopen te vinden, den dans der toekomst. En krachtig en sympathiek klinken hare woorden: „ik heb misschien noch genie, noch talent, noch temperament, maar ik weet dat ik iets heb: de Wil. Energie en wil vermogen vaak meer dan genie, talent of temperament.

Hoog waren de verwachtingen dan ook gespannen toen men hedenavond naar den stadsschouwburg ging. Het voor dure prijzen karakteristieke publiek vulde den schouwburg geheel, die door de talrijke lichte toiletten der dames een vroolijken aanblik bood. Vóór de pauze danste zij muziek uit de 17^e en 18^e eeuw. In 't eerst liet zij het publiek zeer koud; wel gaf de wijze, waarop zij het vroolijke begin der Musette van Rameau (aan de vele aanwezige Concertgebouw-bezoekers eene welbekende melodie) vertolkte, een momentaan succes, maar 't applaus bij 't begin van de pauze was matig; zeer matig zelfs, als men bedenkt, hoe geweldig in de laatste dagen voor deze, toch al reeds beroemde persoonlijkheid de reclame-trom was geroerd. Men had zich zelfs niet ontzien, in het officieele programma, onder een speciaal hoofd „het oordeel der pers” een aantal kritieken uit buitenlandsche dagbladen af te drukken, de een nog fraaier dan de ander. En ieder, die weet, hoezeer onze opinie van die van het buitenland afhankelijk is, begrijpt, welk een hooge troef hier werd uitgespeeld. Het publiek kwam dan ook zeker met den vooringenomen indruk, iets reusachtigs te zullen zien, en dat kon het er niet in zien. In den foyer hoorde men de meest uiteenlopende opinies. De meerderheid vond „er veel moois in”; een enkele was enthousiast; velen was 't tegengevallen.

Na de Pauze danste zij Glück (Orpheus); toen pakte ze, en geducht. Inzonderheid de „Champs Elysées” maakten op velen, en ook op mij, eenen grooten indruk.

Toen gaf zij als „toetje” de bekende Donauwals. Dat vatte het publiek: een daverend en schier niet eindigend applaus riep haar ettelijke malen terug. Zij had het publiek stormenderhand overwonnen. Met spanning zie ik den Glück-avond van morgen tegemoet.

Het décor was uiterst sober: als achtergrond een zwak geteekende wolkenhemel; er voor een zevental antieke pilaren, op den grond een groen kleed. Verder niets.

Zeer effectvol was de belichting; met evenwijdig-stralig licht van beide zijden, zoodat ze zoowel rechts als links vrij sterke schaduwen wierp op 't fijn getinte kleed. En bepaald mooi was het toch zoo eenvoudige lichteffect in de „Champs Elysées”, toen 't dooven der lichten op 't tooneel, de schellere verlichting der zaal een merkwaardige stemming gaf, geheel met den titel in harmonie.

Overigens was in 't algemeen 't ontbreken van grof effect-bejag zeer te prijzen.

Miss Duncan zelve is een zéér schoon gebouwde vrouw,

met sympathiek, alleen wat „zoetelijk” gezicht, die door den prachtigen bouw van haar lichaam, en de gratie van haar bewegingen zeer frappeert. Het dunne, halfdoorzichtige gewaad, dat haar eenige kleedingstuk uitmaakt laat de gratie harer bewegingen voortreffelijk uitkomen. De lichte versluiering harer vormen door het sluierachtige gewaad, herinnert aan sommige der schoonste Fanagrabbeeldjes der oudheid.

In hoeverre haar kunst aan de door haar zelve gestelde zeer hooge, idealen (die ik boven bespik) beantwoordt, zal, ik wellicht een volgend maal, als ik haar nog eens gezien heb, uiteenzetten. Voorloopig raad ik ieder, die daartoe gelegenheid heeft, met klem aan, zich zelf hierover eene opinie te vormen, door persoonlijk een harer voorstellingen te gaan bijwonen.

B.

BOEKBESPREKING.

De Socialistische „Heilstaat”.

De Sociaal-democratische Toekomststaat door JOHN ESSER.

De „socialistische heilstaat” is voor katholieke en anti-revolutionaire woord- en penvoerders altijd een geliefkoosd thema geweest waarop variaties van allerhande soort werden gemaakt, en dat dan in de voorstelling, door deze socialistische bestrijders ervan gegeven, moest dienen als afschrikwekkend voorbeeld van der socialistische willen en streven; als bewijs, wat er nu wel van die socialen te verwachten was.

Zoo schreef Ds. Ulfers een wel driehonderd bladzijden dik prul, waarin o. a. ook werd uiteengezet, hoe het er in de socialistische maatschappij wel zou uitzien. Beschouwde deze schrijver, wiens stijl en fantasie een onloochenbare superioriteit bleken te bezitten boven zijne kennis van het socialisme, die komende maatschappij tenminste nog van uit het standpunt van het heden, — een ander predikant, Ds. van Schuller tot Peursum, verplaatste zich regelrecht in dien heilstaat, en liet ons zien, hoe in korten tijd in de socialistische maatschappij alles in het honderd liep. Wat is trouwens ook anders te verwachten, dan dat een brave dominée, die zonder kennis van het socialisme aan de socialistische zelve wil leeren, hoe onze toekomstige maatschappij er moet uitzien, niet in staat blijkt, eene andere samenleving te organiseeren, dan eene, die op een débacle uitloopt en door eene contra-revolutie haar einde vindt.

Het fraaist is intusschen wel, dat deze fantasten, die het socialisme in zijn gevoeligsten plek meenden te treffen, niets anders doen, dan slagen in de lucht uitdeelen. Deze slagen hebben met holle vaten dit gemeen, dat ze luide klinken, en het eenige resultaat, dat ze hebben — en welks voor het socialisme nadeelig karakter nog dubieus is, — is, dat onnoozele zieltjes, die van het socialisme niets weten, en die in hunne goedgeloovigheid gaarne aannemen, wat dominée of pastoor vertelt, voorloopig nog wat langer dan anders van het socialisme afkeerig blijven. Een direct positief voordeel, in den vorm van tegenhouden van de maatschappelijke ontwikkeling in de richting van het socialisme, heeft zulk gefantaseer over den toekomststaat allerminst. En dit zal het ook nooit kunnen hebben. Immers, het resultaat zou dan moeten zijn, dat men de socialistische zelve van het ongelijk hunner ideeën overtuigde, zoodat hun aantal ging inkrimpen. Maar daarvoor is het bezit van die ideeën-zelf voorondersteld.

En nu ontbreken juist zulke denkbeelden omtrent den toekomststaat. De arbeidersbeweging is niets anders dan een beweging, in de richting van een doel, dat ons in bijzonderheden volstrekt niet bekend is. Het socialisme, als product van de kapitalistische maatschappij, maakt in verband met deze eene ontwikkeling door. De theorie, in hoofd-trekken vaststaand, verandert voortdurend in finesses, en de sociaaldemocraten hebben den moed, overboord te gooien, wat hun in hun program verouderd voorkomt. Lassalle's ijzeren loonwet, zijne opvatting omtrent den staat, zijne denkbeelden omtrent staatswerkplaatsen, enz., ze zijn alle, na een twintigtal jaren in het program te hebben gestaan, daaruit verwijderd. En we erkennen de mogelijkheid, dat nog meer verdwijnen zal, ook al gelooven we in hoofdzaak de richting der maatschappelijke ontwikkeling te hebben begrepen.

Dat men van de sociaaldemocraten eischt, een idee van

den toekomststaat te geven, is wel het beste bewijs, hoe weinig men van onze leer begrijpt. Marx, met zijn veel omvattenden genialen blik, gaf aan, hoe de maatschappij zich naar alle waarschijnlijkheid in de naaste toekomst zou ontwikkelen, en tot dusverre is zijne voorspelling „im groszen Ganzen” uitgekomen. Maar al meenen we, de richting der beweging te kennen, we hebben toch genoeg leering getrokken uit de gebleken onjuistheid van de theoriën van een Thomas Morus, een Campanelli, een Morelli, een Saint-Simon, Owen, Fourier, Cabet, enz. enz. om ons aan geen utopistisch geidealiseer omtrent een „heilstaat” te wagen.

Ik wil hier even aanhalen, wat Bebel op 3 Febr. 1893 daaromtrent in den Rijksdag zeide, als antwoord op de uitnoodiging van Dr. Buhl, Dr. Böttcher en Dr. Bachem, eens te vertellen, hoe het er wel in den socialistischen staat zou uitzien:

„Ich könnte diese Frage, wenn ich niederträchtig sein wollte, mit einer andern Frage an Herrn Bachem beantworten, indem ich ihn fragte: wie stellen Sie sich denn die Auferstehung nach dem Tode und das ewige Leben vor (Unruhe und Zuruf) — über welche seit 18 Jahrhunderten Ihre Kirche gepredigt und bis heuten keinen Beweis dafür erbracht hat —?”

En verder:

„In dem Moment, wo die Socialdemokratie praktisch an ihre Aufgabe herantreten kann, und die Frage entsteht: was thun? — wird sich dies finden! Was will es denn bedeuten, wenn wir Ihnen die Einzelheiten auseinandersetzen, wie wir uns die zukünftige Gesellschaft und den Uebergang zum — ich will mal sagen — zum socialdemokratischen Staat denken? Sind Sie denn in der Lage, meine Herren, — ich will Sie jetzt einmal fragen, — die Sie heute in die Macht sind, zu wissen, was Sie in den nächsten fünf Jahren thun? Wissen Sie das? Sie wissen es nicht!”

Nog ééne aanhaling van denzelfden spreker:

„Ueber die Organisation, die dann geschaffen wird, zu reden, ist ganz überflüssig, weil wir nicht wissen, wie die Verhältnisse dan beschaffen sein werden. In welcher Art diese Organisation in 's Leben treten soll, das überlassen wir denen, die als dann, in dem Augenblicke vorhanden sind, um diese neue Organisation in 's Leben zu rufen. Ich habe die feste Ueberzeugung: sie werden nicht eine Sekunde im Zweifel sein, wie sie das am besten zu machen haben.”

Ondanks al dergelijke beweringen gaan de socialistische bestrijders toch steeds lustig door met de arbeidersbeweging aan te vallen op een punt, dat tot haar program volstrekt niet behoort. Een strijd tegen hen doet denken aan den fameusen kamp met den Hydra, wien men zijn kop glad af kon slaan, zonder dat hij ophield, er een te bezitten. Zoo keert van de zijde onzer tegenstander ook altijd weer het kletspraatje omtrent den toekomststaat terug, onverschillig of dat honderd of duizend maal wordt weerlegd.

Een zoo heel groot wonder is dit trouwens niet. Zich de tanden stuk te bijten op Marx' economische theoriën is niet aangenaam en levert bovendien geen resultaat op. En het uitspelen van het godsdienst-vijandig karakter van het Marxisme tegen het socialisme in zijn geheel, gaat hoe langer hoe meer op bewuste huichelarij lijken, sedert het revisionisme zulke groote vorderingen maakt. Het is een taktiek, die gevaarlijk begint te worden voor de reputatie van dengene, die haar toepast.

Welnu, dan maar de onmogelijkheid van den socialistischen „heilstaat” bewezen. Bij gebrek aan een scherp omlijnd ontwerp daarvan van de socialistische zelve, fantaseert men een; dat heeft bovendien het voordeel van de gemakkelijke bestrijdbaarheid van een vooraf zelf gemaakt caricatuur. En men fantaseerde er maar op los. Zoo ontstonden de „Sozialdemokratische Zukunftsbilder” van Eugen Richter, het pamflet van Ds. van Schuller tot Peursum, en het voor een drietal weken verschenen prul van John Esser.

Na het voorgaande is er eigenlijk weinig anders van te zeggen, dan dat de schrijver het werkje van Eugen Richter blijkbaar goed heeft bestudeerd. Zoo wordt het door dezen Duitscher gefantaseerde geval van den rijkskanselier(!) die in den sociaal-democratischen staat zijne schoenen niet zelf poetst, zijn bed niet zelf opmaakt en zijne kleeren door een knecht laat afschuieren, en daardoor zijne populariteit inboet, in kleuren en geuren door den heer Esser naver-teld.

Natuurlijk loopt ook in des heeren Esser „sociaal-democratischen toekomststaat” alles op eene erbarmelijke wijze spaak. De menschen worden ontevreden, het aantal zelf-

moorden en manslagen neemt onrustbarend toe, er komt een minister-crisis, men geraakt in verwickelingen met het buitenland, er ontstaat eene staking en met een contra-revolutie is de z.g. normale toestand weer bereikt.

Zetten, die getuigen van een brutaliteit, die in staat stelt, den tegenstanders al wat denkbaar gemeen is, in de schoenen te schuiven, vinden we in dit libel ook. Zoo weet de heer Esser te vertellen, dat doktoren niet langer dan acht uur zullen mogen werken. Wie dezen werktijd overschrijdt, wordt gestraft; en al is ook het leven der zieken ermee gemoeid, langer dan de wettelijk voorgeschreven acht uren mag geen enkele geneesheer zijn practijk uitoefenen!

Men moet maar durven!

Alles tezamen genomen is dit pamflet een bewijs te meer dat zeker slag van menschen voor niets staat, wanneer „zekere Juni gebeurtenissen op til zijn.”

Zoowel de tijd, waarin dit boekje verschijnt, als een groot deel van den inhoud ontnemen daaraan het karakter van een onschuldigen grap, van een parodie op ideeën als vrije liefde, gelijk verdeelen, enz., die met socialisme niets te maken hebben.

Volgens de voorrede werd het geschreven, „in de hoop, dat het door de arbeidende bevolking in grooten getale „worde gelezen en onder hen verspreid.” Het is niet onmogelijk, dat deze wensch in vervulling zal overgaan. Pamfletten van dit soort vinden hun weg gewoonlijk gemakkelijker dan de waarheid op economisch en politiek gebied. Maar dan zal het zijn tot schade van den schrijver zelf, die thans nog door de onnoozelheid en lichtgeloovigheid van velen in staat wordt gesteld, hen bij den neus te leiden; maar wien op den duur de ervaring zal leeren, dat ook bij de christelijke arbeiders het klassebesef eens sterker zal gaan spreken dan de inzichten, hun door demagogen voorgepraat, en dat ook zij zich niet ongestraft zand in de oogen laten strooien.

M. K.

INGEZONDEN.

DELFT, 7 April 1905.

Geachte Redactie.

Naar aanleiding van uw laatste boekbespreking even het volgende:

Ik voel er veel voor kennis te maken met Denemarken c. s. Doch het groote bezwaar blijft de taal, dus een abonnement op het bedoelde Deensche blaadje zou tot niets

dienen. Doch zou de Deensche redactie, als een zeker aantal buitenlanders [in dit geval Delftsche (en Amsterdamsche) studenten], daartoe den wensch te kennen gaf, niet genegen zijn, geregeld een flink stuk, van het interessantste wat er in Denemarken geschreven is of wordt, met de vertaling, woord voor woord, in het Engelsch of Duitsch er naast, af te drukken. En af en toe wat vervoegingen en verbuigingen. Dat zou voor ons een gemakkelijk en aangenaam middel zijn om wat van Denemarken te hooren, en tevens Deensch te leeren, hetgeen ons allicht later tot nut of genoeg kan strekken.

Het lijkt me toe dat het overwegen, eventueel het gevolg geven aan dit denkbeeld, wel op den weg van de redactie van het S. W. ligt.

Ik verbind mij om mij dan op het Deensche blaadje te abonneren. f 1,30 per jaar + wat port is zeker niet te veel, en veel tijd kost eens in de 14 daag zoo'n blaadje ook niet.

Het zal me aangenaam zijn als u dit stukje in 't S. W. publiceert.

Groetend,

G. KUYPERS.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Op de Corpsvergadering van Vrijdag 7 April 1905 zijn de voorstellen tot wetswijziging in het vorige S. W. vermeld, in eerste stemming aangenomen, en is de beslissing aangehouden voor de Sociëteit Phoenix.

Apollo-Uitvoering.

Waar door den corpsrouw de Apollo-uitvoering, in het vorige Weekblad aangekondigd voor 12 April, plotseling moest worden uitgesteld, kunnen we nu mededeelen, dat zij nu door een samenloop van omstandigheden moet gehouden worden op Dinsdag a. s., 18 April.

Het spijt het Bestuur zeer, dat dus deze Uitvoering van het D. S. M. „Apollo” in de Paaschvacantie en tevens in de „Stille Week” voor Paschen valt, maar het is onmogelijk haar op een andere datum te doen doorgaan.

Het Bestuur hoopt echter, dat toch vele studenten a. s. Dinsdag van het concert zullen kunnen profiteren.

Namens het Bestuur voornoemd,

C. BOEKE,

Secretaris.

ADVERTENTIEN.

 Aan abonné's wordt medegedeeld, dat titel en inhoud van den 6^{en} jaargang van het S. W. op aanvraag bij den uitgever verkrijgbaar zijn.

Heden verscheen bij den uitgever J. WALTMAN Jr.:

BERLAGE.

Over de waarschijnlijke ontwikkeling der Architectuur.
Prijs / 0,50.

TER PERSE om de volgende week te verschijnen:

BROUWER.

Leven, Kunst en Mystiek

Passage Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,
Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij „Rotterdamsche Lloyd”,
via Rotterdam-Marseille.

Stv. Mij „Nederland”,
via Amsterdam-Genua.

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.

Groentijd 1905.

H.H. Studenten worden attent gemaakt dat er nog **één flinke Zaal disponibel** is, voor **30 à 32** personen. Conditien nader te bespreken.

Br. fr. lett. A, bij den Boekhandelaar J. VIS Jr., Delft.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.
Pilsener Urquell. Spatenbier.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.